

בבקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת הגיגה דף כא

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף כא

הטעם שהטבלת כלי בתוך כלי אינה מטהרת לקדשים

נתבאר לעיל, שאחד מהדברים שהחמירו בקדשים יותר מתרומה הוא, שאם הטביל שני כלים טמאים יחד, כשהאחד מונח בתוך חבירו, אין הטבילה הזו מועילה לטהר את הכלים, להשתמש בהם קדשים. ונחלקו מספר טעמים לדין זה.

א. משום חציצה.

לדעת רבי אילא, הסיבה לכך, שלקדשים אין מטבילים כלי בתוך כלי, כי כשהכלי הפנימי מונח בכלי החיצון, מחמת כבדו של פנימי, הוא נצמד לחיצון מתוכו, ונמצא שבמקום נגיעת הכלים זה בזה, אין המים מגיעים לשם, ויש חציצה בטבילה, ואין הטבילה עולה לא לזה ולא לזה.

ואין חילוק בדבר, בין היו שניהם טמאים, ובין היה האחד טמא והאחד טהור, לא עלתה טבילה לטמא.

ושני דברים אמרו חכמים, שמחמת חשש חציצה יש להחמיר בהם בטהרת קדשים יותר מטהרת תרומה. האחד הוא בטבילת כלי בתוך כלי, והאחד הוא בטבילת בגדים קשורים ולחים [המבואר לעיל באות ה'].

והוצרכו לפרש זאת בשני האופנים, כי אם לא היו מפרשים את שני האופנים, היה מקום להקל בהם.

שכן כשנותן כלי בתוך כלי, היה מקום לומר, אף שהכלי הפנימי מכביד, המים מציפים אותו, ואינו חוצץ.

ובבגדים קשורים היה מקום לומר, מאחר שאין כאן הכבדה, ומחמת עצמו הקשר מתרופף והולך, אינו חוצץ.

ומעתה, כשפירשו שאף בשני האופנים הללו אין הטבילה עולה לצורך קדשים מחמת החציצה, למדנו, שלענין קדשים, כל שדומה לחציצה, פוסל את הטבילה.

ולדעת רבי אילא, שתי מעלות אלו שעניינן חציצה: (א) טבילת כלי בתוך כלי הנזכרת במשנה ראשונה. (ב) טבילת בגד קשור ולח הנזכרת במשנה חמישית, נחשבות באמת כמעלה אחת.

ולכן כשמנה את המעלות האמורות במשנה, אמר שהן עשר ולא אחת עשרה, ואותן שיש

בבקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת הגיגה דף כא

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

בהן דררא דטומאה דאורייתא, הנוהגות אף בחולין שנעשו על טהרת הקודש, הן חמש ולא שש.

ב. גזרה משום טבילת מחטים בכלי שפיו צר.

לדעת רבא, הסיבה לכך, שלקדשים אין מטבילים כלי בתוך כלי, כי פעמים, מעיקר הדין אין הטבילה עולה לכלי הפנימי. כגון שפיו של הכלי החיצון הוא פחות משפופרת הנוד, ונתן בתוכו מחטים וצינוריות.

שבאופן הזה, מאחר שפי הכלי החיצון פחות משפופרת הנוד, המים שבתוכו אינם מחוברים למי המקווה, [כפי שיתבאר בעזה"י להלן, בענין דין חיבור מקוואות]. ונמצא שהמחטים שבתוך הכלי החיצון לא טבלו במי מקווה, אלא במעט מים שבתוך הכלי.

וכדי שלא יטעו להטביל כלי בתוך כלי באופן שמעיקר הדין אין הטבילה עולה, גזרו שבכל אופן לא יטבילו כלי בתוך כלי. ואם עשו כן לא עלתה טבילה לכלי הפנימי.

ואמרו בדף כ"ב, שלדעה זו, דווקא כשהיה החיצון טהור, ולא היה צריך טבילה, לא עלתה טבילה לפנימי.

אבל כשגם החיצון היה טמא, מתוך כך שעלתה הטבילה לחיצון, שהרי הטבלתו היא הדרך היחידה לטהרו, ונמצא שאנו מחשיבים את המים הנכנסים לו כמי מקווה, מעתה גם אצל הפנימי הם נחשבים מי מקווה, ועלתה טהרה גם לפנימי.

ולדעת רבא, שלא כדעת רבי אילא, לא נאמרו שתי מעלות בענין חציצה, אלא אחת בלבד, ומעלה זו אינה מטעם חציצה.

ונמצא שאחת עשרה מעלות נאמרו במשנתנו וכן דעת רב נחמן אמר רבה בר אבוןה שכשמנה את המעלות האמורות במשנה, אמר שהן אחת עשרה ולא עשר, ואותן שיש בהן דררא דטומאה דאורייתא, הנוהגות אף בחולין שנעשו על טהרת הקודש, הן שש ולא חמש.

עירוב מקוואות

מקווה חסר בצד מקווה שלם, אם יש ביניהם חיבור, הם נחשבים מקווה אחד, וטובלים [כלים] גם במקווה החסר.

ומבואר במסכת מקוואות, שכדי שיחשבו שני המקוואות מחוברים, צריך שיהיה ביניהם פתח, שהוא לכל הפחות כעובי וחלל שפופרת הנוד [=כקנה שנותנים בפי הנוד של עור], שהוא, שיעור שיוכל אדם לגלגל בתוך החלל שתי אצבעות לכל צד [=שתי אצבעות חוזרות למקומן].